U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobců: **a) O. K.**, **b) nezl. V. K.**, zast. zákonnou zástupkyní žalobkyní a), oba zast. Mgr. Vratislavem Tauberem, advokátem se sídlem náměstí 28. října 1898/9, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 6. 2017, č. j. OAM-1010/ZA-ZA11-ZA04-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobců a) a b) proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 11. 2017, č. j. 41 Az 9/2017 - 36,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podanou kasační stížností se žalobci a) a b) [dále jen „stěžovatelé a) a b)“] domáhají zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jejich žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodnutí žalovaného“). Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl o jejich žádostech o udělení mezinárodní ochrany tak, že se jim mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

I. Vymezení věci

[2] Z předloženého správního spisu lze zjistit, že dne 24. 11. 2016 podali stěžovatelé žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou doplnili dne 29. 11. 2016. Uvedli, že jsou oba ruské národnosti, bez politického přesvědčení a vyznávají pravoslaví. Stěžovatelka a) je vdaná a má jednoho syna, stěžovatele b). Oba se dorozumí rusky, trochu česky a anglicky, stěžovatel b) navíc i trochu německy. Jejich zdravotní stav je dobrý.

[3] O mezinárodní ochranu žádají proto, že již vyzkoušeli všechny možnosti, jak zůstat v ČR, všude však dostávali zamítavá rozhodnutí. Dostali výjezdní příkazy, podle kterých by stěžoval b) měl odcestovat dne 29. 11. 2016 a stěžovatelka a) s manželem trochu později. Proto se rozhodli požádat o pomoc. Do Ruska se vrátit nemohou. Syn chodí v ČR již pět let do školy a v Rusku by nebyl schopný dohnat učivo svých vrstevníků. Během doby, co jsou v ČR, došlo na Ukrajině

ke konfliktu a jejich příjmení je ukrajinské, tudíž by měli problémy s místními obyvateli. Synovi by ve škole ubližovali. Dalším důvodem je, že Samarská oblast (místo jejich bydliště) je dle statistiky OSN první ve výskytu AIDS. Stěžovatelka a) se obává, aby se syn nezapojil do špatného kolektivu a nenakazil se AIDS. V Rusku nemají registrovaný pobyt, protože před odjezdem do ČR prodali dům. Bez registrace by syna ani nevzali do školy. Navíc zde žijí manželovi příbuzní, teta s manželem z matčiny strany, kteří jsou českými občany. Mají vysoký věk (strýc má 73 let a teta 68 let) a potřebují pomoc jejich rodiny. Mají zdravotní problémy a jsou na nich závislí.

[4] Krajský soud zhodnotil, že pokud stěžovatelka a) sama přímo uvedla, že nebyla členkou žádné politické strany v Rusku, žádným způsobem se politicky neangažovala, se státními orgány Ruské federace neměla vůbec žádné problémy, není žádný důvod, aby měla odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu.

[5] Žalovaný se podrobně zabýval sociální a ekonomickou situací stěžovatelů, jejich zdravotním stavem a rodinnou situací, a dospěl k závěru, že v případě stěžovatelky a) se jedná o mladou, zdravou, vysokoškolsky vzdělanou ženu, s níž žije v domácnosti manžel a nezletilý syn, tj. stěžovatel b), a že ze všech těchto důvodu je schopna se o sebe i o syna za pomoci manžela postarat.

[6] Z výpovědi stěžovatelky a) ohledně fyzické a psychické pomoci manželům R. vyplývá, že jde o blízké příbuzné, což soud nezpochybnil. Jsou v častém styku s ohledem na příbuzenské vztahy i proto, že oba manželské páry žijí na území ČR. Nebydlí však ani v jednom městě, neboť manželé R. žijí v Brně a stěžovatelé ve Vraném, které je vzdáleno asi 50 km od Brna. I z tohoto důvodu je dle názoru soudu zcela nemožné, aby pomoc manželům R. byla ze strany stěžovatelů poskytována denně. Ve výpovědi stěžovatelé uvedli, že se jedná o staré a nemocné lidi, přičemž se (dle data narození) jedná o lidi ve věku 68 a 73 let, nejedná se tedy o tak vysoký věk, kvůli kterému by nebyli schopni se o sebe postarat. Navíc stěžovatelé žádným způsobem neprokázali, že by se jednalo o lidi se závažnými zdravotními problémy, že by jim byl např. přiznán invalidní důchod kvůli jejich vážné chorobě či příspěvek na péči, kterou by jim stěžovatelé zajišťovali. Stěžovatelé neprokázali ani skutečnost, že by zdravotní stav manželů R. byl vážný a vyžadoval jejich prakticky denní nebo velmi častou pomoc. Navíc nejsou jejich jedinými blízkými příbuznými, kteří manželé R. na území ČR mají.

[7] Soud se ztotožnil se stanoviskem žalovaného, že rodinné vazby či pomoc ze strany stěžovatelů nelze podřadit pod případ hodný zvláštního zřetele, na základě kterého by bylo třeba udělit azyl z humanitárního důvodu.

[8] Stěžovatelé se dále dovolávali aplikace § 14a zákona o azylu. Měla by jím být udělena doplňková ochrana, a to zejména s ohledem na stěžovatele b), který žije na území ČR od roku 2012, do české společnosti se integroval, navštěvuje zde již několik let základní školu. Tím, že by rodina musela odjet zpět do Ruska, by nemohl dokončit základní školní docházku v ČR a pokračovat zde ve studiu na střední škole. Musel by navštěvovat základní školu v Rusku, kde je systém výuky úplně jiný. Byla by to pro něj velmi obtížná situace, neboť by musel spoustu věcí dohánět a případné doučování by bylo velmi drahé, tudíž nemožné. Rodiče by ho doučovat nemohli, protože po návratu zpět do Ruska by si museli zajistit bydlení, práci, vyřizovat spoustu formalit a neměli by na doučování čas. Nucené vycestování do Ruské federace by rovněž bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR.

[9] Výše uvedené skutečnosti neznamenají nemožnost zpětné integrace (jeho samotného i rodičů) do ruské společnosti či nemožnost navštěvovat školu v zemi původu, neboť rusky nezletilý hovoří. V možném doučování v závislosti na jiném stylu výuku nelze spatřovat žádný

„větší“ problém, protože stejná situace musela být i s jeho integrací do české společnosti a výukou v českém jazyce. Když přijel z Ruska, rozhodně pro něj, alespoň v prvním období, musela být složitá výuka v českém jazyce. Stěžovatel b) je ruské národnosti stejně jako jeho oba rodiče, kteří jsou mladí, vysokoškolsky vzdělaní lidé, tudíž v tomto směru nelze spatřovat žádný problém. Soud shoduje se stanoviskem žalovaného v tom, že vycestování stěžovatele b) by nebylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[10] Proti rozsudku krajského soudu brojí stěžovatelé kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[11] Stěžovatelé žijí na území ČR po dobu 6 let. V době, kdy přicestovali do ČR, bylo stěžovateli b) pouhých 12 let, nyní má 18 (správně 16 pozn. NSS) let. Jeho integrace do české společnosti je zcela dokonalá, v současné době dokončuje základní vzdělání, na které by chtěl navázat v rámci středoškolského studia. Vzhledem ke všem okolnostem by byl jeho případný návrat do země původu nepřekonatelný. Jde zejména o nemožnost navázat na studium v Ruské federaci.

[12] Dalším faktorem je existence napětí mezi ruskými a ukrajinskými občany, které se vyostřilo díky postupu Ruské federace v otázce porušení mezinárodního práva při zabrání území Krymu. Stěžovatel b) není občanem Ukrajiny, ale má ukrajinské příjmení a přicházel by do země původu ze státu, který otevřeně postup Ruské federace v této otázce kritizuje. Jeho přijetí v zemi původu by tak bylo spojeno s nenávistnými tendencemi a ataky spolužáků a vrstevníků, ve kterých by jen stěží obstál tak, aby nebyla narušena jeho osobnost. Snadno by tak mohl sklouznout mezi osoby požívající návykové látky, kde by se snažil nalézt své místo pro to, aby se vyhnul separaci. To vše jsou objektivní okolnosti známé již ze správního spisu.

[13] Jak žalovaný, tak i soud tyto okolnosti vyhodnotili jako snahu legalizace pobytu na území ČR. Za této situace pak bylo zcela jednoduché odkázat na bohatou judikaturu, která snahu legalizace pobytu cizince na území nepovažuje za relevantní důvod pro udělení žádné z forem mezinárodní ochrany.

[14] Stěžovatelé mají reálnou obavu z návratu do země původu. Mají za to, že jejich vycestování by bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, a to zejména s obsahem Úmluvy o právech dítěte, v níž se státy této úmluvy zavázaly postupovat vždy tak, aby předním hlediskem postupu soudů i orgánů veřejné moci byl zájem dítěte. Krajský soud se obsahem úmluvy a povinnostmi, které z ní pro ČR plynou, vůbec nezabýval, pouze uvedl, že se ztotožňuje se stanoviskem žalovaného.

[15] Stěžovatelé mají za to, že v jejich případě existuje při vycestování hrozba porušení mezinárodních závazků ČR a že jejich žádost splňuje podmínky stanovené v § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu. Krajský soud i žalovaný ji však posoudili nesprávně.

[16] Žalovaný se nedostatečně zabýval důvody pro udělení humanitárního azylu. Stěžovatelé žijí společně s otcem, resp. manželem, pečují o příbuzné manžele R., kteří jsou staršího věku a především trpí závažnými zdravotními obtížemi. Soud oproti žalovanému připustil, že by jisté důvody hodné zvláštního zřetele při péči o tyto manžele mohly být dány. Stěžovatelům však vytýkal, že neprokázali svá tvrzení o tom, že manželé R. trpí závažnými zdravotními problémy, a že by jim byl např. přiznán invalidní důchod kvůli jejich vážné chorobě či příspěvek na péči, kterou jim zajišťují.

[17] Skutkové okolnosti týkající se zdravotního stavu příbuzných nebyly sporné. Pokud měl v otázce skutkového stavu žalovaný pochybnosti, měl je za užití základních zásad řízení vyzvat k doplnění podání, případně k součinnosti. Pokud tak neučinil, rozhodoval na základě skutkového stavu, který neodpovídá § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád"). Tento nedostatek nebyl napraven. Stěžovatelé by měli mít možnost svá skutková tvrzení doplnit, ovšem pouze za situace, kdy by byli o tomto nedostatku vyrozuměni či jinak obeznámeni tak, aby nebyla porušena jejich procesní práva.

[18] S ohledem na výše uvedené navrhují, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[19] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že k otázce zásahu do soukromého života stěžovatelů v důsledku neudělení mezinárodní ochrany existuje bohatá judikatura NSS, ve které soud dospěl k závěru, že mezinárodní závazky neukládají státu všeobecnou povinnost respektovat volbu osob ohledně země jejich společného pobytu, nebo snad napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Zda dojde k zásahu do soukromého a rodinného života stěžovatelů je řešeno zejména v řízení o správním vyhoštění dle zákona o pobytu cizinců a nikoli v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany v režimu zákona o azylu. Má-li zásah do soukromého a rodinného života odůvodnit udělení doplňkové ochrany, musí jít „o případ, kdy si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případné osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z ČR". Na str. 9 napadeného rozhodnutí přezkoumatelně a dostatečně obsáhle zhodnotil rodinné vazby, které stěžovatelé mají s občany ČR. Navíc i na území Ruské federace žijí příbuzní stěžovatelů, se kterými jsou v kontaktu a objektivně jim nic nebrání v získání zpětné registrace pobytu v Ruské federaci.

[20] Humanitární azyl je výjimečný institut, který se uděluje např. osobám těžce postiženým, nemocným či pocházejícím z oblastí, které jsou významně postiženy humanitární katastrofou způsobenou lidskými či přírodními faktory. Navrhuje kasační stížnost odmítnout pro nepřijatelnost, popř. zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[21] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[22] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele".

[23] Soud nespatřuje v namítaných skutečnostech přesah vlastních zájmů stěžovatelů, a to v mezích vytyčených výše uvedeným usnesením prvního senátu. Dle § 104a odst. 3 s. ř. s. nemusí být usnesení o nepřijatelnosti odůvodněno. Přesto Nejvyšší správní soud dále stručně uvede, proč věc stěžovatelů nepřesahuje jejich zájmy natolik, aby se jí zdejší soud podrobně věcně zabýval.

[24] Nejprve se soud zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku, a to zejména ve vztahu k nevypořádání žalobních námitek směřujících do porušení Úmluvy o ochraně práv dítěte. Z obsahu žaloby ověřil, že stěžovatelé námitky o možných potížích v zemi

původu uplatňovali zejména ve vztahu k závěru žalovaného ohledně jejich snahy legalizovat na území ČR svůj pobyt. Výslovně uvedli, že „*ve skutečnosti, nejde o pouhou vůli setrvat na území ČR, ale o zachování práv jak nezletilého žalobce 2), tak i nemocných a potřebných příbuzných*". Ve vztahu k porušení Úmluvy o právech dítěte argumentovali pouze obecně. Na její porušení odkázali v podstatě v samém závěru žaloby, aniž by konkretizovali jaká ustanovení a z jakých důvodů je správní orgán porušil, s tím, že stejnou námitku uplatňovali již ve správním řízení.

[25] Ze setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek ze dne 9. 6. 2005, č. j. 7 Azs 27/2005 -55) vyplývá, že řízení o žalobě je ovládáno zásadou dispoziční. Obsah a kvalita žaloby proto do značné míry předurčuje nejen rozsah přezkumné činnosti soudu, ale i obsah rozsudku soudu. Námitku ohledně Úmluvy o právech dítěte ani tvrzené potíže nezletilého stěžovatele krajský soud nepominul. Reagoval na ně v závěru napadeného rozhodnutí, a to způsobem odpovídajícím obsahu žalobních námitek. Pro úplnost NSS uvádí, že žalovaný se s touto námitkou přezkoumatelným způsobem vypořádal na str. 9 žalobou napadeného rozhodnutí.

[26] Správní orgán zvážil rodinnou, sociální a ekonomickou situaci stěžovatelů, přihlédl rovněž k jejich věku a zdravotnímu stavu a vše hodnotil (viz č. l. 7 rozhodnutí žalovaného) i v návaznosti na shromážděné podklady, které jsou součástí spisu. V odůvodnění na několika místech konstatoval, že stěžovatelé pečují o manžele R. Přesto v daném případě nezjistil důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Otázku zdravotního stavu manželů R. nepovažuje NSS za spornou. Správní orgány rozhodovaly na základě skutkového stavu, o němž nebyly důvodné pochybnosti. K porušení § 3 správního řádu tedy nedošlo.

[27] Soud se ztotožňuje i se závěrem, že samotná péče o příbuzné v daném případě není důvodem hodným zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Úvahy krajského soudu týkající se vzdálenosti bydlišť obou rodin, stejně jako zdravotního stavu navazujícího na věk manželů R. jsou v dané situaci irelevantní. V tomto smyslu je závěr soudu o neunesení důkazní břemene stěžovatelů nutno korigovat. Tato dílčí nesprávnost nezpůsobuje nezákonnost napadeného rozsudku. Ostatně sám krajský soud v závěru vyhodnotil celou situaci tak, že péče o tyto manžele či jejich vzájemných vztah se stěžovateli nelze pod § 14 zákona o azylu podřadit, s čímž se Nejvyšší správní soud ztotožňuje (k přezkumu důvodů pro udělení humanitárního azylu srov. např. rozsudek ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 – 48 či rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55).

[28] Stěžovatelé dále opakovaně uplatňují důvody pro udělení § 14a odst. 1 a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, namítají především rozpor s Úmluvou o právech dítěte. Jejich námitky však zůstaly v rovině teoretických úvah či spíše spekulací o tom, co by se mohlo stát po jejich návratu do země původu (nenávistné přijetí, problémy kvůli příjmení, ataky spolužáků na stěžovatele b), užívání drog či nakažení AIDS).

[29] Doplňková ochrana se podle § 14a odst. 1 písm. d) zákona o azylu udělí cizinci, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Žádnou z tvrzených skutečnostní však nelze vyhodnotit jako důvod, který by vedl k porušení mezinárodních závazků. Neexistují žádné důkazy o tom, že by kvůli ukrajinskému příjmení, měli být stěžovatelé v zemi původu napadáni. Ani sama stěžovatelka a), která poukazovala na příběh napadeného synovce, si nebyla jistá důvodem, pro který byl útok proveden; ukrajinské příjmení zmínila jako jeden z možných důvodů. V protokolu na č. l. 18 správního spisu uvádí, že důvod napadení její rodina nepochopila. Útok kvůli ukrajinskému příjmení je pouhá nepodložená spekulace, kterou si ani ona sama nebyla jistá.

[30] Dle Informace MZV ČR, č. j. 98677/2016-LPTP ze dne 3. 6. 2016 k č. j. MV-43233-1/OAM-2016 (založené na č. l. 44 správního spisu) ruská legislativa neumožňuje postih neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu při návratu zpět do vlasti. O tzv. ekonomické žadatele je nulový zájem místních státních orgánů. Určitá forma obtíží byla připuštěna při administrativních úkonech ze strany státní moci po návratu do země původu (např. vydání nových dokumentů). Ty však rozhodně nedosahují takové intenzity, aby byly v rozporu s mezinárodními závazky ČR.

[31] Argumentace, dle které by stěžovatel b) mohl být atakován od spolužáků, popř. začal užívat drogy či se nakazil AIDS, je opět v rovině ničím nepodložené spekulace. Stěžovateli uváděná tvrzení nejsou způsobilá vyvolat jakékoliv pochybnosti o tom, že by vycestování stěžovatele b) do země původu mohlo být v rozporu s Úmluvou o právech dítěte či jinou mezinárodní smlouvou.

IV. Závěr a náklady řízení

[32] Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů, a proto ji ve smyslu § 104a s. ř. s. shledal nepřijatelnou a odmítl ji.

[33] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. dubna 2018

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu